

ВАЛЮТНЕ РЕГУЛЮВАННЯ У КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ ЛІБЕРАЛІЗАЦІЙНИХ ТЕНДЕНЦІЙ

Нові методи та інструменти валютних операцій, виникнення яких пов'язане з інтернаціоналізацією та глобалізацією світової економіки, дедалі більше знижують ефективність традиційних механізмів валютного регулювання та контролю. У зв'язку з цим особливо актуальним є вдосконалення існуючих методів у сфері такого регулювання та контролю. Разом з тим, переймаючи зарубіжний досвід, не слід забувати про специфіку національної економіки та особливо про період реформування, на якому вона знаходиться тривалий час. Крім того, потрібно враховувати, що валютне регулювання та контроль є важливою складовою економічної політики держави, що сприяє стабілізації потоків заощаджень резидентів на етапі, коли довіра до валютної політики держави ще не зміцніла.

Розвиток національного валютного ринку та системи валютного регулювання і контролю можна охарактеризувати як шлях до поетапної лібералізації з активним комбінуванням адміністративних та економічних важелів регулятивного впливу. При цьому, вважаємо, що переважна більшість обмежень, які мали місце на тому чи іншому етапі розвитку, були достатньо об'єктивно обумовленими та сприяли обмеженню наявних дестабілізуючих факторів. Як свідчить хронологія, адміністративні важелі інтенсивно використовувались в перші роки незалежності та в періоди загострення ситуації у валютно-фінансовій сфері, тобто в періоди, коли валютний ринок є не надто стійким та нездатним до саморегулювання. Разом з тим, з розвитком внутрішнього валютного ринку, розширенням кількості його учасників та обсягів здійснюваних операцій більшість обмежень повинні поступово зніматись при одночасному розвитку ринкових механізмів регулювання, що відповідає потребам розвитку валютних відносин та інтеграції економіки України у світову. При цьому необхідно відзначити, що вже сьогодні лібералізація вітчизняного валютного ринку стимулювала ряд позитивних тенденцій, серед яких найбільш помітними є збільшення обсягів ринку та посилення дії ринкового механізму курсоутворення.

На сучасному етапі розвитку системи регулювання та контролю валютних операцій в Україні, поряд з іншими, одним із найактуальніших завдань є адаптація національної системи валютного регулювання і контролю до умов інтернаціоналізації економічних зв'язків та глобалізації міжнародних фінансових відносин. Через це залишається суперечність між тенденцією до поширення заходів жорсткого валютного контролю з боку держави і необхідністю його лібералізації для пожвавлення ділової активності та глибшої інтеграції до світових фінансових та товарних ринків. Йдучи шляхом поглиблення міжнародних економічних зв'язків та фінансових відносин, України повинна здійснювати поступову лібералізацію валютних відносин, враховуючи при цьому досвід розвинених країн та близьких сусідів у цій сфері та надаючи перевагу економічним важелям впливу. Разом з тим, поруч із подальшим розвитком та впровадженням ринкових інструментів валютного контролю та регулювання при нестабільній економічній ситуації і не надто стійкому валютному ринку, Національний банк повинен залишати за собою право на застосування певних адміністративних методів та інструментів управління валютними відносинами. Іншими словами, на сучасному етапі розвитку вітчизняної економіки регулятивний вплив та контроль за валютними операціями, на наш погляд, повинні не усуватись, а вдосконалюватись.